

JOSIP LISAC

Sveučilište u Zadru

Odjel za kroatistiku i slavistiku

Obala kralja Petra Krešimira IV. 2, HR-23000 Zadar

jlisac@unizd.hr

DIJALEKTOLOŠKI RAD DALIBORA BROZOVIĆA

Vrlo svestrani znanstveni opus Dalibora Brozovića u znatnoj je mjeri obilježen dijalektološkim i lingvogeografskim radom. Prvenstveno je bio zainteresiran za cjelinu srednjojužnoslavenskoga dijasistema dijalekata, pa je u tom smislu naročito plodno njegovo zalaganje za primjenu strukturalnih i genetskih kriterija u klasifikaciji dijalekata. Dijalektološke zasluge odnose se većinom na proučavanje štokavštine, a posebno je važno Brozovićevo uočavanje i dokazivanje da je istočnobosanski (ijekavskošćakavski) poseban štokavski dijalekt. Za nacionalnu filologiju naročito su bitni prinosi u kojima se pouzdano određuje predmigracijsko dijalekatno stanje, npr. gdje se u srednjem vijeku govorilo hrvatski i o kakvim se upravo dijalekatnim fizionomijama radilo. Tu je poglavito važno uočavanje značenja staroga zapadnoštokavskoga narječja. Veoma je opsežan Brozovićev rad u okviru lingvističke geografije, ponajprije u izradbi lingvističkih atlasa, jer je bio angažiran u mnogim projektima, u Općeslavenskom lingvističkom atlasu, u Općekarpatskom dijalektološkom atlasu, u Europskom lingvističkom atlasu itd. U svim tim pregnućima Brozovićeve su zasluge goleme, od zamisli, organizacije i terenskoga rada do najzahtjevnijih poslova i uredničkih dužnosti.

Vrlo svestrani znanstveni opus hrvatskoga jezikoslovca Dalibora Brozovića¹ (Lisac 2015) u znatnoj je mjeri obilježen dijalektološkim i lingvogeografskim radom, a taj se je interes u njega javio rano. Rođen je u Sarajevu 1927., a u Bosni (Sarajevo, Visoko, Zenica) proveo je mlade godine trudeći se uvijek dobro zapamtiti bosanske govorne značajke ne samo onih mjesta gdje je živio nego i drugdje. Nakon diplomiranja na Filozofskom fakultetu u Zagrebu nastavljeno je njegovo zanimanje za govore u Bosni i Hercegovini (Lisac 2014), pa je izvještaje o terenskim istraživanjima redovito objavljivao u Akademijinu *Ljetopisu* od knjige 62 1955. do knjige 65 1961. (četiri izvještaja). Nakon smrti Stjepana Ivšića 1962.

¹ Ovaj rad sufinancirala je Hrvatska zaklada za znanost projektom IP-2014-09-1946 (Dijalektološka i jezičnopovijesna istraživanja hrvatskoga jezika, voditelj prof. dr. Josip Lisac).

postao je najistaknutiji hrvatski dijalektolog, s time da je vodeće položaje godina-
ma obavljao akademik Mate Hraste, urednik prve i druge knjige *Hrvatskoga di-
jalektološkog zbornika* (1956, 1966) i istaknuti čakavolog (Lisac 2000). Godine
1951. i 1952. polazio je dijalektološki tečaj u Jugoslavenskoj akademiji znanosti
i umjetnosti, a diplomirao je 1951. obradbom hrvatske dijalektalne književnosti.
S raznih strana potječu obavijesti da je toj diplomskoj radnji malo nedostajalo pa
da bude na razini doktorske disertacije. Toj je problematici posvetio znatan broj
radova pišući o Peri Ljubiću, Nikoli Paviću, Miroslavu Krleži, Ivi Jardasu, Franu
Galoviću, Dragutinu Domjaniću, Anti Cettineu, Marinu Franičeviću, Zvani Čr-
nji, Ivanu Goranu Kovačiću i drugima (Bratulić 2013). Godine 1958. objavio je u
Pavićevoj *Antologiji novije kajkavske lirike* predgovornu studiju.

Godine 1956. predao je rukopis disertacije *Govor u dolini rijeke Fojnice*.
Obranjena je ta disertacija 1957., mnogo korištena u znanstvenom radu mnogih
proučavatelja. To je svakako jedna od najvažnijih hrvatskih dijalektoloških mo-
nografija koja nam je pokazala na izrazitu primjeru što je upravo hrvatski jezik,
iako se tu, dakako, obrađuju također i bošnjački i srpski organski idiomi.

Godine 1958. održao je nastupno predavanje na Filozofskom fakultetu u Za-
dru, nakon rada na Akademiji za kazališnu umjetnost u Zagrebu (1952. – 1953.)
i na Filozofskom fakultetu u Ljubljani (1953. – 1956.) te prijelaza na taj fakul-
tet. Nastupno predavanje naslovljeno je *Naša dijalektologija u svjetlu suvreme-
ne lingvistike*, objavljeno pod naslovom *Tri razdoblja u razvitku naše dijalekto-
logije* u prvom svesku *Radova Filozofskog fakulteta u Zadru* 1960. Bio je jedan
od prvih nastavnika na tom fakultetu, gdje je radio od 1956. do 1990. U nastup-
nom predavanju pokazao je veliku upućenost u općelingvističku problematiku,
temeljito poznavanje srednjojužnoslavenske dijalektologije te izvrsno poznavan-
je razvoja hrvatske filologije. Duboku upućenost u našu dijalektologiju pokazao
je već 1957. kad je u prvoj knjizi *Filologije* prikazao *Istoriju srpskohrvatskog je-
zika* Ivana Popovića. O njemačkom izdanju te knjige pisao je u njemačkom časopisu
Kratylos 1961.

1959. godine nastupio je na Drugom kongresu jugoslavenskih slavista obrađu-
jući temu važnosti baltičkih jezika za slavistiku, osobito za našu dijalektologiju.
I dalje je godinama redovito sudjelovao na jugoslavenskim i međunarodnim sla-
vističkim kongresima. Godine 1960. bio je u Budyšinu na sjednici redakcijskoga
kolegija Općeslavenskoga lingvističkog atlasa, a i dalje je redovito do potkraj ži-
vota sudjelovao na tim sjednicama najčešće održavanima u Moskvi, a i inače go-
dinama je radio u okviru toga velikog projekta. Sudjelovao je i u izradbi Europ-
skoga lingvističkog atlasa te Općekarpatškoga dijalektološkog atlasa.

Godine 1960. objavio je u novosadskom *Zborniku za filologiju i lingvistiku*
važan rad o strukturalnim i genetskim kriterijima u klasifikaciji srednjojužnosla-

venskih dijalekata. U doziranju tih dvaju kriterija pokazao je veliku umješnost, pa se njegova podjela te genetskolingvističke cjeline uglavnom održala do danas.

Ovdje spominjem i studiju o raznolikosti naziva za daždevnjaka, napisanu *in memoriam* Stjepanu Ivšiću i objavljenu 1962. u praškom časopisu *Slavia*. Tu su doneseni zapisi iz mnogih govora, uz interpretaciju građe i visoko vrednovanje Ivšićeva prinosa o toj problematici iz 1921.

Na Petom međunarodnom slavističkom kongresu u Sofiji održao je 1963. referat o usporednom i tipološkom proučavanju slavenskih jezika i dijalekata i o problemu njihova klasificiranja. Te je godine bio u skupini autora što je sastavila *Upitnik za srpskohrvatski/hrvatskosrpski dijalektološki atlas*, pisao je o predmigracijskom mozaiku srednjojužnoslavenskih dijalekata (*Filologija*, knj. 4) te o fonetskoj transkripciji u srpskohrvatskom dijalektološkom atlasu (*Zbornik za filologiju i lingvistiku*, knj. 6). I u budućim ostvarenjima iz lingvističke geografije često je u suradnji ili sam pisao o fonetskoj transkripciji.

Od 1965. do 1969. vodio je rubriku *Jezik današnji* u tjedniku *Telegram*, a tu je povremeno objavljivao i dijalektološke teme. Nedavno (2016.) su sve te kolumne sabrane u posebnoj knjizi u nakladi *Disputa*, a priređivač je Krešimir Mićanović. U leksikonu *Jezik* Stjepana Babića pisao je o kajkavskom, štokavskom i o torlačkom narječju. Naš je autor bio u skupini sastavljača *Voprosnika* za Općeslavenski lingvistički atlas (Moskva, 1965).

Sljedeće, 1966. godine, objavio je u 2. knjizi *Hrvatskoga dijalektološkog zbornika* sintezu o istočnobosanskom (ijekavskošćakavskom) dijalektu. Naknadno se o tom dijalektu saznalo mnogo novoga, ali je to svakako bila vrijedna studija, jedna od najvažnijih u hrvatskoj dijalektologiji. Tu je i vrlo zanimljiva definicija staroga zapadnoštokavskoga narječja: »Skup štokavskih govora koji su imali (odnosno njihovi potomci, ukoliko su sačuvani, imaju i danas) pojedine osobine poznate čakavskim ili kajkavskim dijalektima, ili obojima, ali nepoznate ist. štokavštini, s time da nijedna od tih osobina nije obuhvaćala svih zapadnoštokavskih govora, a neke su čak bile prisutne samo u njihovu manjem dijelu« (Brozović 1966: 199, bilj. 278). Tu je istočnobosanski dijalekt uspoređen s jugoistočnim i sjeverozapadnim govorima istočnohercegovačkog dijalekta, opisana su proučavanja toga dijalekta, iznesene su njegove osobine, poglavito, naravno, ijekavizam, šćakavizam i akcentuacija, definirano je prostiranje, pri čemu se sa stanovitim rezervama sada spominje i dolina Usore kao dio toga dijalekta; opisano je vrlo složeno stanje njegova stanovništva, povijest terena, kategorije pučanstva, unutarnja razvedenost dijalekta s obzirom na regionalne, vjerske i genetske razlike, geneza dijalekta. Objašnjene su stare genetske veze toga dijalekta, današnja struktura i mjesto među srednjojužnoslavenskim dijalektima. S obzirom na činjenicu da je u najnovije doba predložen termin srednjobosanski dijalekt (Okuka 2008) za tu di-

jalekatnu jedinicu, zanimljivo je vidjeti kako Brozović tumači svoj termin: »Iješč. dijalekt pokriva najveći dio istočne Bosne i najveći dio njegova terena nalazi se u istočnoj Bosni« (Brozović 1966: 208).

Postupno su stizala i nova priznanja, pa je 1969. u SAD-u kao gostujući profesor u ljetnom semestru predavao na sveučilištu u Michiganu (Ann Arbor) o slavenskim standardnim jezicima i o slavenskim dijalektima. K tomu je te godine objavio i važnu studiju (*Mjesto hrvatskosrpskoga jezika u slavenskoj jezičnoj porodici*) o srednjojužnoslavenskom dijasistemu dijalekata u *Radovima Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine*, knj. 35.

Od 1970. do 1986. uređivao je *Radove Filozofskog fakulteta u Zadru* i u njima od prvoga sveska redovito surađivao. U svesku iz 1970. prikazao je cjelinu jednoga od potomaka praslavenskoga jezika (*Dijalekatska slika hrvatskosrpskoga jezičnog prostora*) posvećenu profesoru Mati Hrasti. Vrlo je važan njegov prinos o Makarskom primorju kao jednom od središta jezičohistorijske i dijalekatske konvergencije. Povezao je u tom prinosu dijalekatna i standardnojezična pitanja.

Godine 1971. gostovao je u Regensburgu (SR Njemačka) predajući u ljetnom semestru o fonologiji slavenskih jezika i o slavenskim dijalektima.

Kao specijalist za štokavske dijalekte i osobito za stanje u Bosni i Hercegovini 1973. objavio je članak o predmigracijskom mozaiku srednjojužnoslavenskih dijalekata na području Bosne i Hercegovine (*Radovi Muzeja grada Zenice*, 3). Sljedeće godine s raznih je aspekata pisao o projektu proučavanja bosanskohercegovačkih dijalekata, pa se već 1975. u prvoj knjizi *Bosanskohercegovačkog dijalektološkog zbornika* pojavio *Upitnik za ispitivanje bosansko-hercegovačkih govora* kojem je Dalibor Brozović bio jedan od autora. Postao je i jedan od urednika toga časopisa.

Godine 1976. održan je u Jugoslavenskoj akademiji znanosti i umjetnosti prvi Znanstveni skup o hrvatskim dijalektima. Otad je na tim skupovima profesor Brozović redovito sudjelovao do 2004., a 2008., nedugo prije smrti (2009.), došao je kratko na skup bez referata.

Zbornik radova u povodu 70. godišnjice života akademika Jovana Vukovića objavljen je u Sarajevu 1977., a tu je objavljen rad *Uz opis starohrvatskosrpskog fonološkog sustava (izrađen za potrebe Općeslavenskog lingvističkog atlasa)*. Sadrži komentiranje ishodišnoga srednjojužnoslavenskoga fonološkog sustava koji su opisali Dalibor Brozović i Pavle Ivić. Vrijedno je naglasiti da je profesor Brozović izvanredno visoko cijenio profesora Ivića (usp. Brozović 1984–1985) držeći ga najboljim poznavateljem srednjojužnoslavenskih organskih idioma. U zborniku posvećenu Aleksandru Isačenu (Lisse, 1978) pisao je Brozović o značajkama dijalekatnih izoglosa na južnoslavenskom jezičnom području.

U obradbi govora sjeverozapadne Bosne (*Bosanskohercegovački dijalektološki zbornik*, 2, 1979) pisao je o akcenatskim značajkama; prozodiju je obrađivao i u 5. knjizi istoga časopisa, a riječ je o govorima sjeverne Bosne. U *Radovima Filozofskog fakulteta u Zadru* (19, 1980) raspravlja o tipološkim značajkama fonemskih inventara u jezicima europskoga kontinenta. Godine 1980. pisao je sažeto o suvremenim dijalektološkim istraživanjima jugoslavenskih jezika i o njihovoj prisutnosti u nacionalnim i u internacionalnim lingvističkim atlasima (*Jugoslavenski seminar za strane slaviste*, 31, Beograd).

Bio je jedan od najvažnijih suradnika glasovite knjige *Fonološki opisi srpskohrvatskih/hrvatskosrpskih, slovenačkih i makedonskih govora obuhvaćenih Opšteslovenskim lingvističkim atlasom*, Sarajevo, 1981. Tu je njegovih trinaest priloga napisanih samostalno ili u suradnji.

Djelovao je, kao što rekosmo, i u Europskom lingvističkom atlasu gdje se 1983. u Assenu pojavila njegova karta na kojoj je prikazana problematika u značenju riječi ‘mjeseć’.

Vrijedno je spomenuti i rad *O mjestu praslavenskoga jezika u indoevropsko-me jezičnom svijetu*; to je bio referat za IX. međunarodni slavistički kongres održan 1983. u Kijevu, a objavljen je u *Radovima Filozofskog fakulteta u Zadru*, sv. 19.

Suradivao je i s Leksikografskim zavodom Miroslav Krleža, pa je za *Enciklopediju Jugoslavije* napisao i natuknice o jeziku u Bosni i Hercegovini (knj. 2, 1982) te o jeziku Crnogoraca (knj. 3, 1984), pri čemu je redovito, naravno, uziman u obzir i dijalektološki vid problematike. U zborniku *Crnogorski govori* (Titograd, 1984) pisao je o longitudinalnim jadranskim heterodijalekatskim izoglosama obuhvativši pritom, razumije se, i govore u Crnoj Gori. Cavtatsku akcenatsku situaciju obradio je u radu za zbornik posvećen Ladislavu Matejki, objavljenom 1984. u Ann Arboru. Naknadno je hrvatska verzija toga prinosu objavljena u 1. broju časopisa *Croatica et Slavica Iadertina* 2005. godine.

Rad *Za tipologiju mogućih odnosa između ljudskih jezika i kolektiva prema genetskolingvističkim, sociolingvističkim, etnološkim i sociološkim kriterijima uspoređivanja* objavljen je u *Radovima Filozofskog fakulteta u Zadru* (24) godine 1985., a gotovo isti tekst pojavio se i u sarajevskom časopisu *Sveske*, br. 9, 1985. Prilog *Srpskohrvatski jezik kao genetskolingvistički, tipološki i sociolingvistički fenomen* objavljen je u *Zborniku za filologiju i lingvistiku*, 27–28, 1984.–1985., a to je dvobroj posvećen Milki Ivić i Pavlu Iviću u povodu njihovih obljetnica. U tom su prinosu obrađeni specifični, originalni i jedinstveni fenomeni sadržani u jeziku kojim se bave. Iz svega se razumije da je posebno vrijedan Brozovićev prilog *Suvremeno štokavsko narječje kao plod konvergentnoga jezičnog razvoja*, objavljen u 1. svesku 7. broja *Hrvatskoga dijalektološkog zbornika*, 1985. Ipak je

u knjizi *Jezik, srpskohrvatski/hrvatskosrpski, hrvatski ili srpski* (Zagreb, 1988), napisanoj u zajednici s Pavlom Ivićem, obradio, osim uvoda i standardnoga jezika, čakavsko i kajkavsko narječje, dok je pregled štokavskoga narječja kao i povijesti jezika napisao Ivić. I jedan od posljednjih Brozovićevih radova, *Štokavski dijalekti: razvoj i stanje*, posvećen je štokavskom fenomenu; tiskan je u 14. knjizi *Hrvatskoga dijalektološkog zbornika* 2008.

Godine 1988. objavljen je i prvi svezak Općeslavenskoga lingvističkog atlasa o refleksima jata, a tu je i svodna karta Dalibora Brozovića i pisca ovoga rada posvećena utjecaju konsonantskog okruženja na reflekse jata. Taj je prinos kao dorađeni hrvatski tekst publiciran iste godine u *Prilozima MANU*. Inače je kao vrlo zainteresiran za makedonsku problematiku u Makedoniji često boravio na znanstvenim skupovima, govorio npr. o fonemu šva (*II. naučna skupina*, Skopje, 1983) i o *з* u odgovarajućem znanstvenom kontekstu (*Jazičnite pojavi vo Bitola i Bitolsko deneska i vo minato*, Skopje, 1998).

Godine 1992. priredio je Dalibor Brozović Jurišićev *Nacrt hrvatske slovnice* (Zagreb, 1944) u novom, vrlo potrebnom izdanju. Tu su i veoma važni priređivačevi dopunski ispravci i bilješke. Važna je i rasprava *O dijalektološkom aspektu dubrovačke jezične problematike* objavljena u dvobroju 2–3 časopisa *Dubrovnik* za 1992. Iz te je godine i *Zemljopisni atlas Republike Hrvatske*, gdje je pod naslovom *Dijalekti* i tekst i zemljovid.

U ediciji *Hrvatski jezik* (Opole, 1998) obradio je Brozović čakavsko narječje, uz to što je autor još jednoga rada (*Povijesna podloga i jezičnopolitičke i socio-lingvističke okolnosti*).

Kako se je uvjerio da se u našoj sredini dijalektologija često pogrešno shvaća, 2004. objavio je poseban članak o dijalektologiji kao jezikoslovnoj disciplini (*Suvremena lingvistika*, sv. 57/58).

Godine 2006. izišao je u Zagrebu svezak OLA posvećen praslavenskim poluglasovima; urednik toga izdanja i pisac uvoda bio je akademik Brozović.

Brozovićeve mnogo citirana disertacija *Govor u dolini rijeke Fojnice* pojavila se u *Hrvatskom dijalektološkom zborniku* kao 13. svezak, 2007. Tiskana je ona i u *Bosanskohercegovačkom dijalektološkom zborniku*, knj. X, Sarajevo, 2012. Radi se o važnu radu jer su u njemu s uspjehom riješena neka najvažnija pitanja hrvatske genetske lingvistike. U taj je posao uloženo puno truda i ljubavi, a odgovarajuće ga je zvati pionirskim. Tu je obrađen teren znatna prostiranja, i to sigurno, s oslonom na svu u doba pisanja dostupnu literaturu, s mnoštvom novih osvjetljenja, s građom koja nije donesena obilno, ali je dragocjena. Već potkraj pedesetih godina u izvještajima u *Ljetopisu JAZU* Brozović sasvim sigurno piše o samostalnom štokavskom dijalektu kojem su Sava, Bosna i Drina samo *grosso modo* sjeverna, zapadna i istočna granica, pri čemu Drine u svom čistom obliku i

ne dosiže, preko Bosne i prelazi. Danas znamo da se tim dijalektom govori i u dolinama Fojnice i Usore, u okolici Virovitice te južno od Pečuha; nije zapravo sasvim jasno kakva je danas situacija u Hrvatskoj Kostajnici (Lisac 2003: 77–97). Misli Brozović da bi ga trebalo zvati istočnobosanskim ili ijekavskim šćakavskim i da je on nužna karika između slavonskog dijalekta i dubrovačkog poddijalekta. Taj je dijalekt brzo izumirao, pa je Brozović na fojničko područje stigao u zadnji čas te je neke osobine čuo samo među starim ljudima. Cijela monografija pokazala je kako je taj rođeni Sarajlija dobro poznao Bosnu. Vrlo ispravno puna se pozornost poklanja značajkama govora u pripadnika raznih vjera. Pisao je Brozović disertaciju kao mlad čovjek, ali je njegovo poznavanje srednjoužnoslavenskoga terena veliko. Zavidno je i njegovo komparatističko lingvističko znanje. S puno uspjeha dokazao je da je područje istočnobosanskog dijalekta od starine ijekavsko, ne ikavsko kako su mnogi mislili. Šćakavizam tog terena stara je zapadnoštokavska osobina. Kako se zna, glavnina stare zapadne štokavštine bila je šćakavska, a takvi su i danas mnogi krajevi. Ponegdje u tom dijalektu i danas ima akuta, ima neprenesenih akcenata, a posebno je važna akcenatska značajka izostanak duljenja ispred slijeda sonant + šumnik. Umno je tu Brozović uočio da dolina Fojnice ne spada u zapadnu nego u istočnu Bosnu, ali da istočna Bosna spada u zapadnu štokavštinu. Brozovićeva disertacija genetskolingvistička je monografija, pa se ne bavi standardnim jezikom, ali je sigurno da mu je dobro poznavanje dijalekatnoga stanja mnogo pomoglo da u svom radu primjereno i u svjetskim razmjerima prevratnički protumači i hrvatski standardni jezik i povijest hrvatskoga književnog jezika.

Sve u svemu, očito je da je Brozovićev dijalektološki i lingvogeografski rad opsežan, važan i vrijedan. Nismo ovdje ulazili u prikaz glavnih tema i osobito ne u osvrt na detalje. Za to bi bila potrebna čitava monografija, vrlo potrebna i neophodna. Ona bi svakako jasno pokazala kako je i u genetskolingvističkim pitanjima, kao i u sociolingvistici i u tipološkoj lingvistici, Dalibor Brozović bio velik jezikoslovac.

Literatura

- BRATULIĆ, JOSIP. 2013. Dalibor Brozović kao proučavatelj hrvatskoga dijalektalnog pjesništva. *Od indoeuropeistike do kroatistike. Zbornik u čast Daliboru Brozoviću*. Ur. Ranko Matasović. Zagreb: HAZU, 57–65.
- BROZOVIĆ, DALIBOR. 1966. O problemu ijekavskošćakavskog (istočnobosanskog) dijalekta. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 2, Zagreb, 119–208.
- BROZOVIĆ, DALIBOR. 1984–1985. Srpskohrvatski jezik kao genetskolingvistički, tipološki i sociolingvistički fenomen. *Zbornik Matice srpske za filologiju i lingvistiku*, 27–28, Novi Sad, 99–105.
- BROZOVIĆ, DALIBOR. 2016. *Jezik današnji 1965–1968*. Priredio Krešimir Mićanović. Zagreb: Disput.
- CELINIĆ, ANITA; LONČARIĆ, MIJO. 2010. Dalibor Brozović o kajkavštini. *Kaj*, XLIII, 5–6, Zagreb, 81–92.
- FINKA, BOŽIDAR. 1988. Afirmacija lingvističke geografije. *Vijesti JAZU*, IX, 21, Zagreb, 42–50.
- LISAC, JOSIP. 2000. Hrvatski lingvist Mate Hraste. *Čakavska rič*, XXVIII, 1–2, Split, 49–55.
- LISAC, JOSIP. 2003. *Hrvatska dijalektologija 1. Hrvatski dijalekti i govori štokavskog narječja i hrvatski govori torlačkog narječja*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- LISAC, JOSIP. 2014. Život i rad Dalibora Brozovića. *Hum*, 11–12, Mostar, 100–110.
- LISAC, JOSIP. 2015. Predgovor. *Dalibor Brozović. Rasprave i članci*. Prir. Josip Lisac. Zagreb: Matica hrvatska, 9–20.
- OKUKA, MILOŠ. 2008. *Srpski dijalekti*. Zagreb: Prosvjeta.

The dialectological work of Dalibor Brozović

Summary

The extremely versatile work of Dalibor Brozović is considerably marked by research in dialectology and linguistic geography. He was primarily interested in the Middle South Slavic dialects diasystem as a whole; consequently, his engagement in the application of structural and genetic criteria in the classification of dialects yielded particularly prolific results. As far as his merits in dialectology are concerned, these are mostly related to the study of Štokavian, and here what is especially important is the fact that he recognized and demonstrated that East Bosnian (ijekavian-šćakavian) is a separate Štokavian dialect. Regarding national philology, outstandingly relevant are his contributions in which the premigrational state of dialects is reliably reconstructed, for example where was Croatian spoken in the Middle Ages and which were its dialectal physiognomies. In this respect, his insight into the importance of the Old Western Štokavian dialect is particularly significant. The work of Brozović in the domain of linguistic geography is substantial, especially in the drawing up of linguistic atlases, since he was engaged in numerous scientific projects, such as the Slavic Linguistic Atlas, the Carpathian Dialectological Atlas, the European Linguistic Atlas, etc. In all these endeavours, the merits of Dalibor Brozović are immense, from his ideas, organization and fieldwork to his most demanding tasks and editorial duties.

Ključne riječi: Brozović, dijalektologija, lingvistička geografija

Key words: Brozović, dialectology, linguistic geography

